

lar, pall., etc.]. *Cagaissa* 'covard' (Xodos) <*cagadissa*; «*cagaïset* eufemisme mallorquí» (DAG., potser encreuat amb *caraïet* 'carallot'). *Cagaixes* 'cagueroles' val., *cagaixa* fou popular a Bna., c. 1800, amb un sentit molt despectiu per a 'fatxada, presumpció' (no «so-roll» com entén *AlcM*), famós en una cançó d'escarn dels servils contra els liberals l'any 1823: «los dolents al temps passat / moïen gran *cagaixa*, / ara van tots acotats / ab la vista baixa / --- ben arrupidets, / las mans a la faixa» (recollida a Argenton, Millà i F., *Romillo*, 190; Careta, *Barbr.*, s. v. *encorvat*).¹ *Cagall*.

Cagalló (bal i or. *cagaïó*, incloent-hi l'eiv. PzCabre-ro) [1372, JaMarc, DAG.] formació molt estesa en altres parlars romànics, arag. *cagajón* [c. 1400, *Gloss. Escorial*], ast. or. *cagayón*, etc., sens dubte també en mossàrab, on deixà rastre només una formació regressiva, *cacaïl*, i com a nomen unitatis *cacaïlla* «cagarruta» *Cagandúrria*.

Caganer, -era [1803, Belvitges]; *caganera* 'l'extrem de popa de les barques, entre el quadro i la roda, on es feien les necessitats' (L'Escala, 1937); -*neria* [1803, Belv.]. *Cagarada* [1695, Lacav.; 1756, DTo.; Lab., 1839; DBal., DFa., etc.] o més aviat *caguerada*, pron. dels parlars occid. (Boí, 1968; Torrent, Pego, Balones, etc., 1962-3, però -*arrada* a Crevillent, *AlcM*). *Cagarina*, -*nes* [1803, Belv.], avui sovint -*arines* (cf. *escagarrinat*); *cagarella* mall. [BDLC IV, 347, de l'ovella, VII, 158], -*areles* (Peralada, *AlcM*), -*arells* (Llofriu); 'esporgadures del guix' a Segarra, DAG.; -*arellada*, -*arellina*, -*arellós*, -*arellussa*. *Cagarot* [1490, Sentcliment, *Flos de Vi*, DAG.], -*arota* val.

Cagarro [Lab., 1839], general en el Principat i Bal. [a la costa de Cala Rajada, gran roca dita *as kagáro*, 1968]; *cagarrilla* 'excrement de l'ovella', Capcir (1960). *Cagarrulles* ribag. 'cagallons del bestiar menut' [«tota la carrera ye plena de *cagarrulles*», *benasq.*, Ferraz, 36], també val. (*AlcM*); mentre que en el Cabrerès i Ripollès pron. *kægərɪlɔs* (amb -*úlə*, Viladonja, 1954, no -*iyə*, doncs de -*ÜLLA*, no -*ÜCULA*); en val. el cagalló és en part *cagarrita* (Valldigna, Quatretonda, 1962, ací inclús toponímic *Lloma de la C.*, on sembla designar collectivament el xerri d'ovella o cabra) o més generalment *cagarruta*, com en cast. [1495, Nebr.].² *Cagarrar-se*, *cagarrella*, *cagarri* o *caguerri* val.;³ *cagarricó*, *cagarró*, *cagarrós*, *cagarruixa*.⁴ *Cagarullo*. *Cagarussa*. *Cagassa*. *Cagatins*. *Cagatori*. *Cagatxoles*.

Cagó, val. [MGadea, T. y M.d.l. T. del Xè I, 374]; DAG.; com cast. *cagón*. *Càgola* [com a esdrúixol, c. 1390, Aversó, 254.11]; *cagola* (P. de Suert, *AlcM*; -*oles* 'cagallons d'ovella', Boí, 1954), mentre que a Bagà (*AlcM*) i en el Segre mitjà (Alinyà, Cabó, 1957) diuen *caguèles de cabra* (cf. allí *sèrri* «només quan n'hi ha un gran munt»); també *cagolla* per a això (Àneu), però viu sobretot com a m. a Mall. per a 'home molt covard' (BDLC XIII, 111; AORBB I, 220). *Caguèlis*. *Caguera* 'ganes d'evacuar' [1640, DTo.; 1839, Lab.] general en tot el domini i alt-arag. («tengo una c. que me levanta», Bielsa, 1965); *cagueroles* empord., val. *Cagueta*; -*guetes*. +*Caguètxo* «mal-so-

frit» (BDLC IV, 261).

Concagar o *concagar-se*, -*agat* [1183 «unum campum qui dicitur orti *concagatis*», Alart, *InvLCat.*, s. v.]; DAG. com a propi de Mall. i Alta Muntanya, amb var. antiga *cunchagat* en DAG.; i per etim. pop. *culcagat* men., etc. [«qui am ahhots se còlga, *culcagat* s'aixeca», Camps Merc., *Folkl. Men.* I, 319]; en parts del Princ. *esconcagat* (Segre mitjà, etc.: «Tossal *askonkagát*» a Guils del Cantó, 1958, no sé si amb aquest sentit o amb un altre, que no em consta enlloc, de 'escaguitxat, mig esllavissat'); formació molt estesa en romànic, oc. ant. *concagar*, fr. *conchier*, etc.

Encagarrat terme murriesc barç., per 'encisat, baixament enamoriscat o esclafat': «el peça més valent dels patacos de la Ceca i de cal Ximo --- ell, que sense viure com un macarró, era el prenda d'una pila de dones, *encagarrades* per la seva pinta i aquella veu de baix que li esqueïa tan bé» (Coromines, *Presons*, 170); *escagarrat* 'esporuguit' Ant. Cayrol (Cerdà, *Cont.*, 13).

Escaguitxar-se [diccionari Labèrnia, 1839 «seguir, los fils de la tela, quan se descús, *desbilacharse*], i també molt correntment per 'ensulsiar-se' acc. en la qual l'usen sovint PCor. i molta gent del dial. central; mentre que en parts del val. es diu una *skagasa* per 'una ensulsiada' (Ràfol d'Almúnia, 1962; cf. supra *cagaixa*) i en d'altres -*gassada* (la *skagasa* a Vilafamés i a Figueroles d'Alcalatén, 1961); «hubo aguas torrenciales en 1884 --- varios escurrimientos de tierras, *escagaxades*, especialmente en ---», Salvà, *Callòsa* II, 22; d'altra banda Gironès *escagar* 'esllavissar' (Serra, AORBB V, 230; *cases escagades* 'derruïdes, ensorrades' a la Barroca de Llémèna, 1964) cf. prov. mod. *escagassà* «affaisser, écraser», Mistral, *Moun Espelido*, p. 65, *s'escagassà* «s'efforcer, s'accroupir; s'affaisser» (T'dF), que també s'estén fins als Alps (Barcelonnette) i el lldg.; gall. del Límia *escagallado* 'derribado, esparcido' (Schneider, VKR XI, *Gloss.*); *escaguitx*, *escaguitxada*. *Escagallar*. *Escagarellat*. *Escagarrissat*.⁴⁰ *Escagarolar*. *Escagarrinar*, -*ar-se* [DBal.]. *Escagarrusar*.

CPR.: *Cagacalces*, -*calçons*. *Cagadimoni* mall. 'dimoni familiar' (DAmen.); versemblant l'explicació d'*AlcM* com a degut a una etim. pop. que vagi alterar un greco-llatí *caco-daemon* 'geni dolent, esperit terrible'. *Cagadubtes* [DAG.]. *Cagadur*. *Cagaïaves*. *Cagaïems*.

Cagaferro [1321,⁴ doc. ross., Alart, *InvLCat.*, cf. *lòpi(a)*, *carrall* i *cacarrassa* ibid., ibid.], també oc. ant. *cagafer*, arag., murc. i bisc. *cagaferro* (en part alterat en *cagaciero* i *cagayerro*, DCEC I, 575b58-60), provinent del ll. vg. CACA FERRI, b. ll. *merda ferri* (Rom. xxxiv, 196); en basc s'usa el cpt. *burdin-kaka* (que Azkue tradueix «cagaferro, escoria sòlida de hierro», format amb el bc. *burdin* 'ferro' i el romanisme *caca*; *cagaferrat*, *cagaferrar-se*. *Cagaïocs*. *Cagaïotres*. *Cagalatxa* [JVFoix, no *AlcM*; *AlcM*, DFa.] sembla ser terme de pescadors empordanesos per *caga-alatxa*. *Cagaloca* top. empord. *Cagamanècs* 'Pratincola rubetra' [usat a tots els dial., *AlcM*; Ponts de Segre, Montanyà, 158; fa de mal creure que el nom li vingui